

Yttrande över remiss från Havs- och vattenmyndigheten gällande förändrat uppgiftslämnande samt rapporteringsförfarande för yrkesfisket i sötvattensområden

Sammanfattning

- Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) ser positivt på remitterat förslag från Havs- och vattenmyndigheten (HaV) om förändringar i inrapporteringen av yrkesfiske i sötvattensområden.
- SLU välkomnar en digitalisering av sötvattensjournalen samt inrapportering till ett gemensamt system med de kostnadseffektiviseringar och utökade kvalitetskontroller en sådan övergång ger möjlighet till.
- SLU är positiva till att inrapporteringsfrekvensen föreslås bli enhetlig. Men för att de kunskapsunderlag som SLU ställer samman om den akvatiska miljön skall kunna förbättras behöver fångststatistik samt ansträngningsuppgifter, som utgör en viktig grund i analyserna till underlagen, högre detaljupplösning. SLU rekommenderar därför att rapporteringen av sötvattensfisket skall göras med samma upplösning som används i fiskeloggböckerna, det vill säga för varje vittjning eller fiskedag.
- För att tillåta en harmonisering av dataanalyser är det för SLU av särskild vikt att inrapporterade uppgifter för de arter som vandrar och fiskas både i havet och i sötvatten samlas in med samma detaljeringsgrad och i samma dataformat.

Generella synpunkter

SLU ser stora fördelar med att rapporteringen från samtliga sötvattensområden strömlinjeformas och av stor vikt är den föreslagna ändringen om att det skall vara samma inrapporteringsfrekvens (per månad eller oftare) för alla sötvattensområden.

För riktat fiske efter lax i vattendrag som mynnar i Östersjön ser SLU många fördelar med en generell rapporteringsskyldighet inom två dagar efter vittjning. SLU ser i anslutning till detta gärna att rapporteringen från älvfisket fullt ut harmoniseras och samordnas med rapporteringen från kustfisket.

Däremot ser SLU att det finns risker med om inrapporteringen kan göras aggregerad per månad. SLU ser därför att det i stället bör vara blir obligatoriskt att fylla i uppgifter per vittjning eller fiskedag och specifikt avseende inrapportering av ansträngning är det av stor betydelse att man i systemet enkelt kan fylla i detaljerade uppgifter om redskapsmängd och fisketid.

SLU ser positivt på att fångstmängder inte bara rapporteras som vikt, utan också som antal (för urval arter). Det kan finnas generella skillnader i datakvalitet vid redovisning av antal jämfört med vikt och remitterat förslag förväntas sammantaget möjliggöra flera olika typer av analyser som kommer att fungera som stöd i anslutning till SLU:s beståndsbedömningar. Inrapportering av antal förväntas dessutom öka jämförbarheten med statistik på fritidsfiskets område.

För lax, där beståndsanalys (och kvoter), utgår från antal är det centralt att fångsten rapporteras in i antal. I tillägg bör en uppdelning för både lax och öring på fettfeneklippt eller inte övervägas (likt inrapporteringen för lax fångad i havet). Dessutom i områden där det inte tillåtet att landa vild lax skulle det vara mycket värdefullt om obligatorisk rapportering av utkast av lax (med fettfena) införs.

Sammanfattningsvis ser SLU mycket positivt på HaV:s nya elektroniska fångstrapporteringssystem (EFR) och dess möjligheter till ökad datakvalitet utifrån devisen ”det ska vara lätt att göra rätt”. Däremot är det oklart hur kvalitetskontrollaspekterna kommer att implementeras i EFR.

Till exempel ser SLU problem om man i EFR fritt skriver in koder vilket antyds i remissen och föreslagna lydelse i uppdaterad föreskrift (6 § och 8 §). Användandet av kodlistor för redskap och arter är upplagt för felinmatningar och medför därmed ingen reell förbättring i datakvalitet jämfört med tidigare pappersjournaler. SLU föreslår därför, om så inte redan är fallet, att så mycket som möjligt av de uppgifter som skall rapporteras in är låsta till valbara listor som är relevanta för den specifika fiskaren och den miljö där fisket bedrivs. I stället för att en alfanumerisk kod i listorna bör fiskaren istället endast kunna välja exempelvis ”gös” som art och ”bottengarn” som redskap (med ”defaultvärden” i sin profil). Det ska inte heller vara möjligt att rapportera fångst av till exempel hummer i en insjö. Likväl som det inte ska vara möjligt att ange realistiska siffror på fångst eller ansträngning. Detta skulle

kunna styras inom EFR och därmed medföra stora förbättringar i datakvalitet vilket i sig är grundläggande för att SLU:s beståndsbedömningar ska bli tillförlitliga.

Slutligen ser SLU det som något olyckligt att funktionaliteten i EFR inte har kunnat demonstreras i sin helhet för en bredare massa före remissens mottagande. Det hade avsevärt underlättat tolkningen av föreskriftsförändringarna och de eventuella konsekvenser de kan ha för datakvaliteten.

I anslutning till svaret på remissen önskar SLU även ta upp frågan hur data som registreras i EFR kommer att tillgängliggöras i framtiden. I dagsläget analyserar SLU fångstdata från sötvattensfisket utifrån årliga datasammanställningar vilket inte är optimalt för de typer av analyser som görs. Vidare ser SLU det av stor vikt att utdataformatet för analys blir tydligare än idag och att art, fångst och ansträngning (redskapsmängd och tid) redovisas radvis per fisketillfälle. SLU ser här att direkt tillgång till data (i samma upplösning som inrapporteringen görs) via en dataportal skulle vara fördelaktigt.

Specifika synpunkter

Sid. 4, underrubrik rapportering av uppgifter, punkt 1:

- SLU föreslår att denna punkt stryks då det finns en risk att aggregerad rapportering per kalendermånad (med summering av fångst respektive ansträngning) kommer att resultera i en för dålig upplösning av data vilken i sin tur kommer att vara svår eller till och med omöjlig att kontrollera för felaktigheter i rapporteringen. Eftersom rapportering enligt punkt 1 förmodas vara minst tidskrävande är det sannolikt att denna variant av rapportering kommer att föredras av rapportör (det SLU önskar är alltså i stället att uppgifter läggs in från varje vittjning eller fiskedag vilket är i linje med punkterna 2 och 3, men inte 1).

Sid. 8, 1 b kap. 3 §:

- I själva motiveringen ser hänvisningen ut att vara felaktig (borde vara till 3 a § i stället för 5 §).

Sid. 11-12 6 § och 8 §:

- I stället för att hänvisa till *Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2018:11) om befälhavares skyldigheter att rapportera och anmäla yrkesmässigt fiske i havet* föreslår SLU att bilagor hellre läggs in i den aktuella föreskriften med för sötvattensfisket relevanta kodlistor (så att dessa skall vara lättillgängliga).
- Dock generellt för inmatningen i EFR: Att ange koder för redskap och art kan ge upphov till felinmatningar. Hur detta hanteras i EFR framgår inte av remissen. SLU föreslår att arter och redskapstyper (i EFR) anges med sin

fulla beteckning istället för en kod. För utökad motivering se under Generella kommentarer ovan.

Sid 12, nya föreskrifter 7 §:

- SLU önskar att föreskriften fullt ut anpassas till sötvatten genom att 'hummer' stryks (om inte föreskriften även kommer att beröra fiske i havet).
- Angående uppgifter om fångst – ändra från 'per redskap' till 'per redskapstyp'.
- SLU ställer sig även frågande gällande den sista meningen att all sumpad fångst ska registreras som landad. En stor andel av den ål som sumpas i sötvatten landas aldrig utan dessa släpps istället ut nedanför vandringshinder via så kallad "Trap and Transport". Då antalet ålar som inte landas men som sumpas kan vara i storleksordning 10-30% av den totala fångsten av ål i sötvatten på årsbasis kan denna rapportering leda till en överskattning av totala antalet landade ålar. SLU föreslår därför att fiskare skall registrera om den sumpade fångsten gått till Trap and Transport eller om den har landats.

Sid.13 nya föreskrifter 9 §:

- Innehåll och skrivning behöver ses över och anpassas till sötvatten, då det är oklart vad som avses med 'marina däggdjur'. Säl må intermittent förekomma i åtminstone Mälaren, men med specificeringen av just marina däggdjur exkluderas andra däggdjur som teoretiskt kan förväntas bifångas, till exempel akvatiska gnagare (bäver) och mårddjur (utter). Förslag från SLU är att det är lämpligare att antingen skriva däggdjur eller om man vill begränsa till vattenlevande djur skriva akvatiska däggdjur?

Beslut om detta yttrande har på rektors uppdrag fattats av dekan Göran Ericsson efter föredragning av koordinator Linda Ferngren. Innehållet har utarbetats av forskare Philip Jacobson, forskare Anders Kagervall, forskare Martin Ogonowski och miljöanalytiker Susanne Tärnlund vid institutionen för akvatiska resurser, Sötvattenslaboratoriet.

Göran Ericsson

Linda Ferngren